

Asia: VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?

Kestävyyspaneeli arvioi sopeutumissuunnitelman tasapainoisuutta yleisellä tasolla kuuden keskeisen kestävyden järjestelmän kautta (kestävä ja oikeudenmukainen talous; ruoka ja ravinto; energia; kaupungit ja kaupunkiseudut; luonnonjärjestelmät; ihmisten hyvinvointi ja mahdollisuudet, https://www.kestavyyspaneeli.fi/wp-content/uploads/sites/41/2020/02/Kuusi-polku-kestavyyteen_julkaisu2020.pdf). Kestävyyspaneelin näkemyksen mukaan eri järjestelmät tulevat suunnitelmassa pääsääntöisesti hyvin katetuiksi, mutta kestävä ja oikeudenmukaisen talouden käsittely rajautuu lähinnä Suomen maa- ja metsätalouteen. Tältä osin käsittelyä olisi perusteltua laajentaa.

Ilmastokestävyden käsitettä käytetään suunnitelmassa läpäisevästi, mutta käsitteen sisältö jää hämäräksi. Olemassa olevat kestävä kehityksen politiikkalinjaukset, sitoumukset ja strategiat tarjoaisivat mahdollisuuden konkretisoida ilmastokestävyden käsitettä. Kansainvälisesti sovitut kestävä kehityksen globaalit tavoitteet (SDG) mainitaan vain kehitysyhteistyön kohdalla (s. 79), eikä kansalliseen kestävä kehityksen strategiaan viitata. Nämä tarjoaisivat myös välineitä ilmastopolitiikan seurausvaikutusten laaja-alaiseen huomiointiin ja sopeutumistoimien integrointiin läpäisevästi politiikan eri sektoreille. Erilaisten ristikkäisvaikutusten mahdollisimman kattava käsittely on tärkeää sen takaamiseksi, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen tukee, tai ei ainakaan haittaa muiden kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista.

2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

Luku luo monipuolisen yleiskuvan napakasti. Luvussa tulisi kuitenkin tuoda esiin ilmastonmuutokseen liittyviä epävarmuuksia nykyistä painokkaammin, sillä juuri epävarmuuksien

lisääntyminen on keskeinen sopeutumishaaste. Varsinkin vuosikymmenien päähän ulottuvien arvioiden esittämisessä tulisi olla varovainen. Esimerkiksi arvio siitä, että ”Vuoteen 2070 mennessä ilmastonmuutos aiheuttaa melko pieniä mutta pysyviä makrotaloudellisia tappioita Suomelle” (s.28) on aivan liian varmasanaisesti ilmaistu ja epävarmuudet häivyttävä.

3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)

Visiossa on painotettu sitä, että ilmastonmuutoksen ei tulisi heikentää luonnon hyvinvointia. Tämä on kiitettävä painotus. Käytännössä suunnitelmassa esitetyt toimet kuitenkin painottuvat ihmisten hyvinvointiin. Täsmentämällä mitä ei-inhimillisen hyvinvoinnin turvaaminen käytännössä tarkoittaa sopeutumis suunnitelma voisi toimia kansainvälisestikin urauurtavana mallina. Samalla on kuitenkin huomioitava, että muunlaajisten hyvinvoinnin määrittely ja turvaaminen on jo käsitteellisesti huomattavan vaativa tehtävä.

Visiossa ja päämäärissä on tärkeä myös vahvistaa ymmärrystä siitä, sopeutuminen kytkeytyy kiinteästi ilmastonmuutoksen hillintään. Kirkkaasti muotoiltu viestinnällinen kärki on oltava se, että sopeutuminen ei ole passiivista mukautumista vääjäämättömiin ilmastonmuutoksen tuomiin haittoihin, vaan aktiivista varautumista eri tyyppisiin muutoksiin.

4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

9. Näkemyksenne teemasta 'Terveysten suojelu ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojele' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Kuvaukset lisäselvitystä vaativista aiheista ovat perusteltuja. Näiden lisäksi keskeinen lisäselvitystä vaativa aihe olisi Suomen mahdollisuudet toimia kansainvälisesti sopeutumisen edistäjänä. Ilmastokysymysten hallinnassa on tärkeää se, että mikään maa tai alue ei käperry toimimaan eristäytyneenä ja Suomella on erityinen mahdollisuus toimia suunnannäyttäjänä ja myös mallimaana siitä, miten parhaita muualta saatuja oppeja voidaan ottaa käyttöön pohjoismaisessa kontekstissa.

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

-

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

Kestävyyspaneeli tukee mahdollisuuksiensa mukaan ilmastonmuutokseen sopeutumista integroimalla laaja-alaisesti eri tieteenalojen tuloksia ilmastotoimia tukevaksi kestävyystieteelliseksi ja politiikkarelevantiksi ymmärrykseksi.

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

-

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

-

Lyytimäki Jari
Kestävyyspaneeli